درعلیه ده غلطه ده (آره‌ویلك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի փոյ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոյր 100 դրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԱՐՔԱԴԱՆԳ ՌՈՒՍԱՃՈՒԿԷՆ

(Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

Ռ.

ՌՈՒՍՃՈՒԿ, 6 Յունիս 1900

Ինչպէս արդէն քանիցս գրուած է, Ռուսճուքի մէջ դերմանացիներու ձեռքով որբանոց մը բացուած է, ուր բաւական թուով որբեր կը խնամուին կամ կը խմբին։ վերջերս պատուելի Գէորգեանց անուն մարդուկը Բէյօստէնճէցի մի քանի որբեր կը բերէ նոյն հաստատութեան համար։ Մի քանի ծնողքներ խաբուելով պատուելիին փաղաքուշ լեզուէն, կը յանձնեն իրենց զաւակները։ Տղաքը այս սիսփարար յարկը առք կոխածնուն պէս կը գտնուին իրենց ծնողքին՝ թէ հակառակ ամէն խոստումներու, երբեք հանդստութիւն չունին և կ'ուզեն ժամ առաջ իրենց մօրը գիրկը դառնալ։ Թողունք այն սքանչելի նուազութիւնը, զոր դժբաղդ մանուկները կրելու դատապարտած են, նոյն իսկ ձիւն ձմեռին բոպկի ոտքերով աղբիւրէն ջուր կրելու ստիպուած էին առանք։ Ահա մարդասիրութեան դգացումէ դրդուած մարդասէրներու խաբեպայիր գործունէութիւնը։

Ծնողքները նամակով կը խնդրեն իրենց զաւակները, բայց անօգուտ։ Բէյօստէնճէի Թաղ. Խորհուրդը այդ դժբաղդ մայրերուն թախանձանքովը կը գրէ տեղւոյն Թաղ. Խորհրդին, որպէս զի, կարգադրութիւն մը ընելով՝ որբերը դարձնէ։ Նոյն իսկ անկից անձ մը ալ կու գայ, բայց չի յաջողիր։ Թաղ. Խորհուրդը անգամ մ'ալ կը դիմէ Ժողովականութեան օրինաւոր միջոցով գործը կարգադրելու։ Դպրոցի տնօրէնութիւնը կը բանակցի Թաղ. Խորհուրդին հետ և խնդիրը կը մնայ իրը փոխարինութիւն 40 ֆրանք տալու մէջ։ Կիրակի օր մը մայրը կը դիմէ Թաղ. Խորհուրդին, կը թախանձէ մը մը զգայուն սիրտը ընելով քարիւրտ աղաներուն ոտքին տակ, բայց այդ շուկայական կախարդիչ լեզու բանեցնող աղդ. պաշտօնեաները՝ ժողովրդի դրամէն ժողովրդի մէկ զաւկին սիրուն 40 ֆրանք չզսպելու համար, կը ճզմեն, կը խորտակեն այդ փափուկ սիրտը և կ'աշխատին պատիպաս խօսքերով համոզելու մայր մը, որ իր զաւկէն բաժնուի։ և առանց ամչնալու, այդ զաւկի տէր հայրերը կը համբակին ըսել։ «Ինչ պիտի ընես զաւակդ, հոն աւելի լաւ կը նային, փողոցը անօթի պիտի մնայ, եայլն»։ Խեղճ կինը յուսահատը ետ կը դառնայ։ Վերջապէս սակարկութիւնը 20 ֆրանքի կ'ինչէ։ Թաղականութիւնը ընդունիլ կը կեղծէ, բայց բարեբաղդաբար տղայ մը կը յաջողի տղան փախցնել։ Մօրը ուրախութիւնը անսահման կ'ըլլայ։ Դպրոցի տնօրէնութիւնը տեսնելով որ գլուխ չպիտի ելնէ, երկու որբն ալ կը ճամբէ։ և այս առթիւ հայ պատուելիները մեացեալ աշակերտներուն կը յորդորեն որ երբ գիրենք առնելու գան, չերթան, որովհետեւ «ծովը պիտի նետեն»։ Մայրը երբ թաղականութեան կը ներկայանայ իրը ճամբու ծախք 10 ֆրանք խնդրելու, թաղականութիւնը, հակառակ իր 20 ֆրանքի խոստման, «անտուկը դրամ չը կայ» ըսելով, առանց սանթիմ մը տալու կը ճամբէ գաղթական կինը։ Այս առթիւ Պոլսեցիներու մէջ 15 ֆրանք հաւաքուելով կը տրուի կնոջ։

Եթէ թաղականութիւնը թշուառ կընոջ մը 10 ֆրանքով օգնելու կարող վիճակին մէջ չէ, ինչպէս կ'ելլէ վարժարան կառուցանելու։ ուրեմն ինչ բանի մէջ կը կայանայ իր գործունէութիւնը։ եթէ դրամ չի կայ ազգին տնտուկին մէջ, ա՛վ մեծամիտ ազաներ, գոնէ խի՛ղճ ալ չի կայ ձեր մէջը։ չեմ՛ք կարող ձեր քսակէն մէկ մէկ ֆրանք շնորհել, բայց ինչ կ'ըսեմ, շնո՞րհք, ո՛չ, ո՛չ, պէտք չեն ձեր դրամները, անոնցմով ձեր կուշտ զաւակներուն մէկմէկ սիրուն խաղալիք առէք։ «Անտուկը դրամ չկայ» ըսելով ժողովուրդը օրօրել չատ դիւրին բան է, քանի որ ժողովուրդը չի գիտեր թէ եկեղեցին ինչ ծախք ունի և ինչ եկամուտ։ Նախ հաճեցէք հաշուեկշիռ մը շինել, ինչպէս որ տարուէ տարի ձեր խանութին համար կը շինէք։ այդ բանը ձեր պարտքն է և ժողովուրդին ալ պահանջը։

Բացի նիւթական մատակարարութենէն Թաղ. Խորհուրդը միթէ չունի՞ բարոյական պարտականութիւն մը ալ, որ իր նշանաբանը պիտի յայտնէ։ Մեր ունի վաւաշոտ ժամկոչ մը ունինք, որուն տարմադրութեան տակ դրուած են եկեղեցիի բակին մէջ տուն մը և փոքրիկ այգի մը, ուր ինքը, այդ ծրիակերը, կ'ապրի փառաւորապէս, ժողովրդին դրամովը, յանուն եկեղեցիի ծառայութեան—թէեւ գերեվխան տէրն է եկեղեցիին—և իր անձը անբռնաբարելի է ամէն յարձակումներու դէմ։ Վերջերս, այդ լիրբ անձը, որ քսութեան մարմնացումն է միանգամայն, համարձակած է եկեղեցին Ս. աւազանին առաջը անպատկառ արարքի մը մէջ գտնուելու։ Ինչո՞ւ Թաղ. Խորհուրդը և մանաւորաբար եկեղեցական դասը, որուն սրբազան պարտականութիւնն է ապականութեան որոմը արմատախիլ ընել Քրիստոսի փրկարար շունչովը ոռոգուած նուիրական դաշտէն, ինչո՞ւ կը սեմ, կը ջնայ աչօղել այդ խնդիրը և արժանի պատիժը չի տնօրիներ այդ վնթի մարդուկին, որուն արարքը նոյն իսկ կինը իր բերանովը խոստովանած ու երդմնած ալ է թաղականութեան ներկայութեանը։ եւ միթէ արդա՞ր է այն պատիժը որ աւադէրեց քահանան կը սահմանէ խեղճ լուսարարին դայն պաշտօնէն հրաժարեցնելով։ Լուսարարը այս դէպքին առթիւ բողոքող անձի մը միայն նամակը գրելու յանդգնութիւն ունեցած ըլլալուն համար՝ յանցաւոր կը նկատուի և եկեղեցին ու սեղանը չպղծելուն համար՝ կը դատապարտուի պաշտօնականութեան։ Ահա լուսաւոր դարու մէջ լուսուն գործուած պժգալի արարք մը, որ զրպարտութիւն կը հնչակուի թաղականութենէն, որովհետեւ ժամկոչը թաղական աղաներէն մէկուն ազգականն է։ Բնականաբար Պատրիարքարանը չպիտի կարող ըլլայ խնդիրը մօտէն քննել և ստուգել—թէեւ պարտականութիւնն է—, քանի որ միշտ զբաղուած է կը հնչակուին այն ամէն անարդարոյական արարքները, որոնք տեղացիի մը կողմէն կը գործուին։ Իրերու այս ընթացքին մէջ, առանց խորութեան խնդրի մը ճշմարտութիւնը երեւան բերելու համար, իրը թաղական, ճշմարիտ մտքով եւ ազնիւ սրտով անձեր պէտք են մեզի գործի գլուխ, և ո՛չ թէ այնպիսի բթամիտ, ինքնավստահ անձեր, որոնք, մտքով սրտով ուրիշնին են, աղայէ մը կախում ունին, այս ինչ ջոջին վաճառատան տնօրէնը կամ դրագիրն են և հետեւաբար անոր հլու ծառան։ Այդ պարագային անոնց հանրային գործունէութիւնն ալ շուկայի գործունէութենէն բնաւ չի տարբերիր։

ԴԻՏՈՂ.

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրներ թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ապահովութեանց դիւրութեան համար։

ԵԴԵՍՍԱՅԻ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

ԵԴԵՍՍԱ, 3 Յունիս 1900

Սոյն որբանոցը, որ Ազգ. Պատրիարքարանի յանձնարարութեամբ՝ 1897 հոկտ. 7 ին հիմնուած էր Ս. Սարգսի (քաղաքամերձ) վանքին մէջ, նախորդ՝ 1899 տարուան ապրիլ 1 էն ի վեր պատրիարքական տնօրինութեամբ դրուած է Նոր-Նախիջեւանի ազգայնոց պաշտպանութեան տակ, որոնք ստանձնած են նոյն հաստատութեան հիմնական 64 պատուարելոց 44 ին խնամքը։

Սոյն հաստատութեան խնամատար Հոգաբարձութիւնը վերջերս արհեստական, եւմտական և ուրիշ կէտերու նկատմամբ տեղեկագրեր ուղղած ըլլալով Պատրիարքարան, այդ մասին աւելորդ չենք տեսներ քաղաքական հակիրճ տեղեկացոյց մը ուղղել Արեւելքի։

Ուսումնական վիճակ։— Մանչերը ուսում կ'առնեն որբանոցին յարակից կրթարանին մէջ՝ և դծուած ծրագրին համեմատ բաւական գոհացուցիչ վիճակի մէջ է տղոց ուսումը։ Անցեալ տարին ի վեր կրթարանը կը գտնուի ուսուցիչ Պատանուկեան Աւետիս էֆ.ի տնօրինութեան տակ, որ եռանդեամբ ու ջանասիրութեամբ կը շարունակէ իր փափուկ պաշտօնը։

Բարոյական վիճակ. — Սանուց մէջ դժուարակառավարելի տարերք չկան բարեբաղդաբար, իրենց առած տոհմային կրօնական կրթութիւնը՝ նպաստաւոր պայմանի մէջ նկատել կու տայ տղոց բարոյական նկարագիրը։

Առեւտրական ընթացք. — Մանչերէն 30 շափահասները՝ շաբաթը 2 օր քաղաք բերուելով՝ հայ վաճառականներու քով կը պարապին արհեստ սորվելու։ Ընտրուած արհեստներն են եւրոպական և տեղական կօշկակարութիւն, ոսկերչութիւն, դերձակութիւն, ատաղձագործութիւն, պատմաշութիւն, հիւսնութիւն, երկաթագործութիւն, և այլն։

Առողջական վիճակ. — Հարկ եղած պարագային՝ բժիշկ ու դեղ չեն պակսուիր, բայց գոհացուցիչ է յայտնել անչափ՝ որ հիմա չատ լաւ պայմաններու մէջ կը գտնուի Որբանոցը. հիւանդ գրեթէ բնաւ չկայ։

Նիւթական վիճակ.—Վանքը չունի Որբանոցին ո՛ և է օգուտ պատճառելու չափ եկամուտ։ Որբանոց մը պահելու համար օժտուած է միայն նպատակայարմար լաւ շէնքերով, որոնք Տ. Խորէն Սրբազանի պաշտօնավարութեան օրով ի գլուխ եկած են, և անոնցմէ մէկ քանին ալ Ն. Սբրբազնութիւնը իր ծախքովը շինել տուած է։

Այս կերպով՝ հաստատուած նպաստներէն դուրս՝ տարուէ տարի տեղացի ազդայնոց նպաստներուն ալ կը դիմուի եւմտայոյցին բացը գոցելու համար։ Սակէ զատ՝ տեղացիք արդէն եկեղեցիի սնտուկն կը վճարեն տարեկան 60 օսմ. լիրա, իրբեւ տարեդին 10 պէս տասարեալներու։

Պատրիարքարան ղրկուած գործադրեալ եւմտայոյցը՝ որ կը պատկանի «1899 Ապրիլ 1—1900 Մարտ 31» տարեշրջանին, կը պատկերէ հետեւեալ վիճակը

56,792·35 Մուսք
53,279·20 Ելք

3,543·15 Ցաւելեալ դումար, նոր տարեշրջանին հաշուին անցած։

Վերջացած տարեմիջոցին մէջ տեղացի ազդայիններէ գանձուած մասնաւոր նպաստները եղած են՝ 4223 ղրշ։ Նկատելով տարուան անձկութիւնը՝ անուշտ խնդակցութեան արժանի պարագայ մըն է վերջացող շրջանին նիւթական այս յաջողակ վիճակը։

Գալով նոր՝ «1900 Ապրիլ 1—1901 Մարտ 31» տարեշրջանին՝ Հոգաբարձութիւնը Պատրիարքարան ղրկած նիւթական ելմտայոյցով՝ անոր 57,403 ղրշ. ելք՝ նոյնչափ ալ Մուտք նշանակած է, որուն մէկ մասը՝ դարձեալ տեղացի ազգայիններէն գանձելի մասնաւոր նպաստներ։

Գ. Կ. Ռ.

ՏԻՊԱՐ ՈՍԿԵՐԻՉ ՄԸ

ՅԱԿՈԲՈՍ ՆԱՐԿԻԼԷՃԵԱՆ

(ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՈՒԱԾ)

Յակոբոս աղայի մասին հետեւեալ անեկդոտը կը պատմուի։—

Ասկէ դրեթէ ինը տարիներ առաջ՝ Լանկայի մէջ, ուշ ատեն՝ երբ իր բնակարանը կը վերադառնար ընտանիքին և աշակերտներէն մէկուն հետ, կը նայի որ աղքատիկ տան մը մէջ հարսանեաց հանդէս կը կատարէին։ Մէկէն ի մէկ, դուռը զարնելով՝ ներս կը մտնեն ինքնհրաւէր։ Եւ որովհետեւ Յակոբոս աղան՝ թաղին մէջ հանրածանօթ ջոջերէն էր, ուստի, հարսնեւորները մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունին զինքը և իրենները։

Քիչ մը ժամանակ անցնելէ ու պատուասիրուելէ ետքը, իր տիկնոջը մատէն կը հանէ մատանին, և իր ձեռքով կը նշիրէ նոր հարսին, ու կը մեկնի։

* * *

Կարծես նախախնամական զուգադիպութեամբ ճակատագրուած է, որ աշխարհս զրկէ ամէն կողմը ցրուած արուեստագէտներն ալ՝ (բացառութիւնները յարգելով), մէյմէկ պակասութիւններ, տկար կողմեր ունենան։ Զոր օրինակ, ուսանք խնամ կ'ըլլան, և ուսանք՝ տուայ։ Մինակ ասոնք՝ չար կամ գէշ մարդ չեն կրնար ըլլալ, վասն զի խելքերնին մտքերնին ամբողջ կեդրոնացուցած են իրենց նախասիրած գործին կամ առաջադրեալ արուեստին վրայ։ Մէկ խօսքով, արհեստին սիրահարները ըլլալնուն, միշտ իրենց բնաւորութիւնը, ձգտումը՝ դէպ ի գեղեցիկը, դէպ ի բարին լարուած են։ Ուստի, բուն արուեստագէտը՝ բնաւ դրամ չի բռներ. ըստ որում դրամը անոր համար չատ կարեւորութիւն չունի։ Իր վարքը և փաստը՝ իր գործերուն և տնտեսութեանը մէջ։

Այսպէս ալ մեր ծանօթ արուեստագէտ-ոսկերիչը՝ չէր կրնար բացառութիւն մը ըլլալ։ Եթէ խման չէր, գէթ շատ էր իր գործերուն և տնտեսութեանը մէջ։

Այս պատճառաւ իր ծերութեան վերջին օրերը՝ չատ դառնութեամբ անցուց։

Ապաքէն քանի՛ ցաւալի է մերկապարանոց խոստովանիլ թէ մարդ մը՝ որ ծնած էր ընտանեկան փափկութեան մէջ, սնած և մեծցած էր մաքրութեան և չայրութեան մէջ։ սակայն մեռա՛ւ քսի մը չարաթ առաջ միչէկը՝ Քրիչմիթ-մահալլէսի ըսուած թաղը, աղքատութեամբ, այն տանը մէջ, ուր երեք ամիսներ առաջ, իր տիկինն ալ միւնոյն խեղճութեամբ իր վերջին շունչը ուանդած էր։

Կը պատմուի թէ, Յակոբոս աղան, որ սովորութիւն ունէր իր աշակերտներուն, —նոյն իսկ մեծերուն,—իր դէմը սիրահարելու հրաման չտալ, իր մէկ աշակերտին պղտոնական զանազան խոստումներէն շլացեալ, պարտաւորուած էր բոլոր ունեցած հարստութիւնը անոր թողելու կամ փոխանցելու, այն պայմանաւ որ, թէ՝ դինքը և թէ՝ իր տիկինը, մինչեւ մեռած օրերնին ապէկ պիտի խնամէր, ապէկ պիտի պահէր։

Յակոբոս աղան, որ Դատաստանական Խորհրդոյ անդամակցութեան ատեն, խելքը չհասած բաներուն համար՝ միշտ խորհիմ մէյ մը ըսելով գործին պատասխանատուութիւնը իր վրայէն կը նետէր, բնաւ չխորհեցաւ իր վերջին օրերուն համար...։

Կը լսեմ թէ իր աշակերտներէն վերջինը՝ Տէր-Անդրէասեան Անդրէաս էֆէնտին, իրբեւ խղճի պարտք մը, իր նախաձեռնութեամբ չմնալ պիտի տայ անոր զամբարանը՝ Խտրեմ-Գարուի գերեզմանատան մէջ։

Ռ. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԿԻՐԱՍՕՆԻ

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

(ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ՆՍՄԱԿԱԳՐԻՆ)

ԿԻՐԱՍՈՆ, 30 մայիս 1900

Պիտի հաճիք անչուշտ ներել ինձ, երբ դիտել տամ թէ Ձեր դրածին մէջ որ հրատարակուեցաւ 4334 թիւ Արեւելքով, քանի մը անուղիղ կէտեր կայն։ Եթէ ոչ անձնական հաշիւներու արդիւնք՝ ուրեմն անճիշդ հասկացողութեան արդասիք։

Ձեմ ժխտեր Զարմայր էֆ.ի կարգապահութեան մասին ունեցած կարողութիւնը։ այդ առթիւ գովեստի արժանի է, բայց իրրեւ անօրէն-դատաւոր՝ իր երկուքը ու կէս ամեայ փայլուն պաշտօնավարութեան արդիւնք, ցոյց տուէք ցոյց տուէք խնդրեմ հատ մը միայն աշակերտ, որ կարող ըլլայ քանի մը տող բան գրել անսխալ։ Աշակերտներէն նոմ չներ, կիրակի և տօն օրեր, խումբ կազմած պատուհանիս տակ, իրենց նորահնար հայհոյէնքերու որակովը ու քանակով կը գերազանցեին օտարազգի տղաքը, պըժգանք միայն առթելով լսողներուն։ Տնօրէն դատաւոր մը պահանջելի առաքինի պայմանները՝ բարոյական դատարկութիւն և ուսումնական յառաջդիմութիւն պէտք էին ըլլալ։ իր պաշտօնավարութիւնը համապատասխանած է այս պահանջմանց, կը տարակուսիմ։ Եւ իրաց այս վիճակը՝ փայլուն յառաջդիմութեան ընթացք նկատել, դո՛ւք իսկ հակառական չէք գտներ։

Կ'ըսէք. «Դժբաղդաբար վերջերս, յիշեալ տնօրէն էֆէնտին ինչ ինչ պարագաներու բերմամբ պատշաճ տեսաւ հրաժարականը մատուցանել, որով դրպրոցը իր նախկին փայլը կորսնցնելով անկեղարան վիճակ մը կ'առնէ։ Թէեւ Հոգաբարձութիւնը «Ֆրանսերէն բառիք ու վաճառականական նամակներ գրել գիտցող» տեղացի մը առժամանակեայ տնօրէն կարգէ։»

Դուք ալ կը հաստատէք անչուշտ թէ յիշեալ տնօրէնը երկրորդական պատճառներով հրաժարական տուող մարդ չէ։ Հոգաբարձութիւնը առջի օրէն իրաւունք ըլլալով խնդրոյն ծանրակշիռ հանգամանքներուն, որուն հանդէպ Ուսումնական Խորհուրդը թերեւս վերջնականապէս արգիլէր պաշտօնավարութենէ, ո՛չ միայն տեղի տուաւ իր առաջադրութիւնն, որով կը փափաքէր եռամեայ պայմանագրութիւն մըն ալ կնքել, այլ պարտաւորուեցաւ անմիջապէս հրաժարեալ նկատել զայն, գայթակղութիւնից և երկպառակութիւնից ընթացքը կասեցնելու համար։ Հիմնովին կը սխալիք, յայտարարելով թէ Տնօրէնը պատշաճ տեսած է հրաժարականը մատուցանել։ Ո՛չ այնպէս, այլ Թաղ. Խորհուրդը բարի կամեցողութեամբ մը, հաւանած է (երկդիմի) անմեղադիր տալ իրեն՝ պայմանաւ որ հրաժարականը տայ, իսկ սա՝ անմեղադիրը գրպանելէ յետոյ դրժած է իր խոստմանը և լրիվ պաշտօնը շարունակած։ Բանի մը օրեր յետոյ միայն հաճած է զրկել թաղականութեան պատճառաբանեալ հրաժարական մը, ի գործ դրուած ազդեցութեանց շնորհիւ։

Գալորոցը իր ոչ թէ փայլը, այլ շաբաթը միայն կորուսած եղաւ։ բայց անկերպարան վիճակ մը երբեք չէ առած. կ'աղաչեմ, գրելու մասին ունեցած կարողութիւնդ չարաչար մի՛ գործածէք։ Աշակերտները փողոցը մնացին, դատաւանդութիւնները դադաբ առին ամիսներով, դպրոցին դբաւնի՞ը գոցուեցան, ինչ եղաւ որ անկերպարան վիճակի մատնուեցաւ դպրոցը։ Անձ մը պաշտպանելու հիւանդութենէն բռնուած՝ մէկէ աւելի անձեր դրպարտելու սխալ դրութեան հետեւած է։ Քննադատութեանց հակառակ չեմ, բայց ձեր թիւը գրուածքով աւելի քննադատող։ Սա ալ հարցնեմ՝ փակագծի մէջ, արդեօք անգամ մը հոգաբարձութենէն ճշգրիտ տեղեկութիւններ խնդրելու կանխամտածութիւնը ունեցա՞ք, թէ ոչ հրապարակ նետուելու մարմաջը աւելի զօրաւոր փրթաւ։

Հոգաբարձութիւնը Տնօրէնը հրաժարեցնելու անխուսափելի հարկին տակ գտնուելէ յետոյ, անոր պակասը լրացնելու համար խնդիր եղաւ գտնել մէկը որ կարենար շարունակել այդ պաշտօնը մնացեալ մէկ երկու ամսուան միջոցին։ ընտրութիւն կատարեց, և ընտրեալը ո՛չ միայն չմերժեց եղած հրաւէրը այլեւ բացարձակապէս մերժեց ըլլալիք ո՛ և է վճարում, որուն համար տեղացւոց արդար գովեստին և շնորհակալութեան արժանի է։ Հոգաբարձութիւնը անձամբ ներկայացուց զինք թէ՛ ուսուցչական մարմնոյն և թէ աշակերտներուն, նախորդ տնօրէնին աւանդած դասերու մասին քննութիւններ կատարեց, հանդիսաւոր համար թէ նորեկին կարողութենէն բարձր դասախօսութիւններ կայի՞ն, դասերուն մէջ ուեւէ փոփոխութիւն ներմուծելու պէտք չտեսնուեցաւ և նոր տնօրէնին մինչեւ այսօր կատարած պաշտօնը՝ գործնականապէս հաստատեց թէ՝ ընտրութեան ճշտութիւնը և թէ իր մասին ստացուած վստահութիւնը։

Մօտէն գիտակ՝ չեմ վարանիր շեշտել թէ առժամեան, որչափ գիտակ Ֆրանսերէն բառիքի ու վաճառականական նամակներ գրելու, նոյնչափ ևս գործնական փորձառութիւն ունեցող մըն է դասաւանդութեանց սկզբունքներուն։ Այսու հանդերձ դուք ո՛րչափ ալ դիւրին երեւակայէք այսօրուան առժամեայն վարիս մեսակայ ըլլալը, չատ դժուար է նոյնը երեւակայել յիշեալ կրթասէր էֆէնտին, որ գուցէ երբեք մտքէն անցուցած չէ այդպիսի բան մը։

Եւ եթէ երբեք նոյնիսկ Ձեր երեւակայութիւնը յարգուի, ինչո՞ւ չհամոզիչ ցոյց կուտաք, քանի որ վնասակարութիւն մը չէք կրնար մատնանշել։ միւս դասնուած ուսուցիչները երկինքէ՞ն իջած են արդեօք։

Առաւել եւս դի՛ս հետաքրքրեցէք գիտնալ թէ սուգի՞ն դպրոցը ցաւալի վիճակի մը մատնուած է։ և ցաւալի վիճակի մը մատնուած չպիտի ըլլար եթէ նախորդ տնօրէն Զարմայր էֆ. պահուէր։ Եթէ ցաւելու պատճառ մը կայ՝ ինչպէս ամէն ոք գիտէ թէ կայ, այն ալ Զարմայր էֆէնտին հրաժարեցնել հարկադրող, գայթակղական արարքի մը մէջ կը գտնուի, որուն ենթական պահելով պաշտօնին մէջ, անսարակայս մատաղ մտքեր պիտի աւրուէին, ինչպէս քանի մը օրինակները տեսնուած են կարճ միջոցի մէջ, հետեւաբար ա՛յն ատեն ցաւալի և ողբալի պիտի ըլլար դպրոցին վիճակը խակպէս։ ուստի և ներկայ Հոգաբարձութիւնը ա՛ջ միայն զինք տանջող խիղճ մը չունի ապահովապէս, այլ ընդհակառակը գոհունակ երեւոյթ մը ունի ըրածին գիտակցութիւնը ունենալուն և տարջալու ո՛ և է պատճառէ դերծ ըլլալուն համար։

Կիրասոնի վարժարանին ներկայ վիճակը ցաւալի չէ, տարբերն սկիզբէն ինչ ուղղութեան որ կը հետեւէր նոյնը կը շարունակուի ամենայն կանոնաւորութեամբ, բոլոր ուսուցիչները անփոփոխ կը շարունակեն իրենց դասախօսութիւնները։ հարուածը ճիշդ իր սըրտին կ'ընդունէր խեղճ կինը։

Միհրան կը շարունակէր։

—Ինչ ըլլաս չգիտցայ, Սուրբիկ, երբոր ըսին որ գացած էր... քար սիր լինկած էր կարծես գլխուս, հաւատալս չէր գար... երբոր նամակը տուին, լայն չունչ մը առի կարծելով թէ յանձնարարականն էր... բայց ուրախութիւնը փոխ մնաց... ա՜հ, սրիկա՜ն, սրիկա՜ն...

Եւ բարիութենէն բռունցքը տնկելով։

—Ա՜հ, եթէ ձեռքս անցնէր, իր աչքին առջեւ բրիկ բրիկ պիտի ընէի այդ թուղթը... այսքան ատեն մեզ խաբելէ վերջ, կարծեր է որ հինգ հարիւր ֆրանքով երջանիկ ըրած պիտի ըլլայ մեզ, ա՜հ, սրիկա՜ն... սրիկա՜ն...

Բայց Սուրբիկ, լուռ, երեսը պատին, սկսած էր լալ դառնապէս...

ԷՍԹԱՆԹԱՄ

Ղ. ԵՐԶ.

—)(8)(—

ՎՃԱՐՈՒԱԾ ՊԱՏԻՒ

(ՆՈՐՔԱՁԷՊ)

Է.

Այս անհաւասար կռուին մէջ որ հինգ վայրկեան տեւած էր, Սուրբիկ մտախոհ ու անօրնական, զգաց որ դիմադրելու այժը կը պակսէր վերջապէս իր մէջ։

Գլխարկը գետնին ինկած էր և մազերը քակուած, կիսամերկ կը գոցէին իր դէմքը։

Եւ մինչդեռ կը պատրաստուէր վերջին ձիգ մը ընել, Սիւզէեան կատաղի շարժումով մը իր հուժկու թեւերուն մէջ առաւ զայն յանկարծակի...

Կէս ժամ վերջ, վերամարմ մեքենան վար կ'իջեցնէր Սուրբիկը, բայց այս անգամ այնպէս թուեցաւ իրեն թէ պատիւը ոտքերուն տակ էր և թէ ցեղոտ փոսի մը մէջ կը նետէին զինքը...

Ը.

Ժամը գիշերուան երեքը կար։ Սուրբիկ բազմոցին անկիւնը նստած կուլար, ձեռքը ճակտին, մերթ ընդ մերթ թաշկինակովը սրբելով դէմքէն վրայ սահող արցունքները։

Եւ կարծես փողոցին աղմուկը, դողի սարսուռներ կը բերէր իրեն, շուներու լալագին հաչիւններուն հետ օդին մէջ կը լեցուէր արձագանգը հեռաւոր ձայներու որոնք կը թուէին ըլլալ իրեն պէս տխուր սրտերու ցաւագին աղաղակները։

Միհրան որ նոր եկած էր, կը հարցափորձէր զայն, ինքն ալ յուզուած այս յուզումներէն։

—Ինչ ունիս, Սուրբիկս, ինչ եղար... գէշ բա՞ն մը պատահեցաւ...

Սուրբիկ կու լար միշտ։ Միհրան կը շարունակէր։

—Ըսէ՛, անուշիկս... մի հացներ դիս... կը վախցնես կոր դիս... Սիւզէեանը բա՞ն մը ըրաւ քեզի... ըսէ՛...

Սուրբիկ վեր առած էր գլուխը և արցունքէն կարմրած աչքերը Միհրանի վրայ սեւեռելով։

—Ինչ պիտի ընէ ինծի... սիրաս եւլաւ կու լամ կոր... կը մտածեմ թէ ինչ պիտի ըլլայ վիճակիս այսպէս...

—Բայց Սուրբիկս... ինչո՞ւ կը յուսահատեցնես դիս... քանի մը օր մնաց սրտեղ... հարկաւ բան մը պիտի ըլլայ... Սիւզէեանն ալ այդքան գէշ չէ՛ եա... գեռ այսօր ըսաւ որ վաղը կ'առնենք յանձնարարականը... Ատոնցմով ասանկ չենք մնար...

Սուրբիկ մտիկ ըրած էր, բայց վերջին բառերուն չդիմացաւ ալ և ոտքի ելլելով,

—Միհրան, պրոցս, խելքդ գլուխդ ժողվէ... ալ կը բաւէ որքան որ խաբուեցար այդ մարդէն... եւ առջի օրէն ըսի քեզի... հիշ աչքս չխաձաւ... ամէն բան սուտ է, կեղծիք է այդ մարդուն քով... մի հաւատար ըսածներուն... մինչեւ հիմայ ընելու էր ըսածը... ըրածնիս չմնաց այդ անիծեալ յանձնարարականը առնելու համար...

Զամբողջացուց և բազմոցին անկիւնը նետուելով, սկսաւ լալ նորէն։ Ահեղ վայրկեանը միտքը եկած էր։

Միհրան բան մը չէր հասկնար Սուրբիկի այս հոգեկան տագնապէն, յուզուեցաւ, ամօթով դտաւ ինքզինքը անոր վշտին առջեւ և գլխարկը առնելով.

—Հիմայ կ'երթամ նորէն զինքը տեսնելու։ իրաւունք ունիս, պէտք է վերջ տալ այս յուզումներուն։

Եւ հապճեպով դուրս ելաւ դուռնէն։

Կէս ժամ չէր անցած որ Միհրան վերադարձաւ գոյնը նետած և սենեակէն ներս նետելով ինքզինքը։

—Այո՛, սրիկա՜ն... սրիկա՜ն...

Սուրբիկ ոտքի ելած էր, ձեռքերը բացած.

—Ինչ կայ, Միհրան...

—Ինչ պիտի ըլլայ, փախեր է անպիտանը... կը հասկնա՞ս... Սուրբիկ... այս իրիկուան թրէնով մեկներ է... ա՜հ, սրիկա՜ն... սրիկա՜ն...

Եւ դրպանէն երկուքի ծալուած թուղթ մը հանելով, Սուրբիկի երեսին նետեց բարկութեամբ։

—Նայէ՛... տսիկա՝ ձգեր է մեզի...

Սուրբիկ, դողահար, հազիւ թէ առած էր թուղթը, գետին ձգեց զայն։ Սիւզէեանի կողմէ ձգուած չէք մնր էր, իրբեւ հատուցում, իրբեւ վճարում Սուրբիկի պատուոյն։ հարուածը ճիշդ իր սըրտին կ'ընդունէր խեղճ կինը։

Միհրան կը շարունակէր։

—Ինչ ըլլաս չգիտցայ, Սուրբիկս, երբոր ըսին որ գացած էր... քար սիր լինկած էր կարծես գլխուս, հաւատալս չէր գար... երբոր նամակը տուին, լայն չունչ մը առի կարծելով թէ յանձնարարականն էր... բայց ուրախութիւնը փոխ մնաց... ա՜հ, սրիկա՜ն, սրիկա՜ն...

Եւ բարիութենէն բռունցքը տնկելով։

—Ա՜հ, եթէ ձեռքս անցնէր, իր աչքին առջեւ բրիկ բրիկ պիտի ընէի այդ թուղթը... այսքան ատեն մեզ խաբելէ վերջ, կարծեր է որ հինգ հարիւր ֆրանքով երջանիկ ըրած պիտի ըլլայ մեզ, ա՜հ, սրիկա՜ն... սրիկա՜ն...

Բայց Սուրբիկ, լուռ, երեսը պատին, սկսած էր լալ դառնապէս...

ԷՍԹԱՆԹԱՄ

Ղ. ԵՐԶ.

ները, Տնօրէնը միայն հրաժարած և տեղը ոչ նուազ կարող յաջորդ մը նշանակուած է կարճ միջոցի մը համար, ուրիշ ոչինչ, եթէ ներկայ այն ատոյգ վիճակին անտեղեակ է՝ սորվեցէք, իսկ ասոր հակառակը քարոզել՝ բացարձակապէս մոռնունին սեւ ըսել է, ինչ որ ամէն ստանոքի գործ չէ վտակը։ ԻՐԱՁԵԿ

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

Քանկ-Եու-Վէյի տեղեկագիրը։—Բարեհորոգման կուսակցին կարծիքը։ — Ընդհանուր կացութիւնը — Ռուսիա։—Գերմանիա։

Չինու բարեհորոգման կուսակցութեան պետերէն Քանկ-Եու-Վէյ անցեալ հոկտեմբերին գաղտնի տեղեկագիր մը պատրաստած էր, ուր աքանչելապէս կը նկարագրէ Չինու մէջ զանազան կուսակցութեանց կացութիւնը։ Այդ տեղեկագիրը չինական քաղաքականութեան համատեսական մէկ պատկերն է, Չինացիի մը կողմէ նկարուած։ Աւասիկ անոր գլխաւոր մասերը։

«Չինու մէջ, կ'ըսէ Քանկ-Եու-Վէյ, քաղաքական կուսակցութիւնները կարելի է երեք մասի բաժնել։ մայր Կայսրուհին կուսակցութիւնը զոր կը կազմեն յեւսադիմականները։ կայսեր կուսակցութիւնը՝ զոր կը կազմեն բարեհորոգման կուսակիցները, և երրորդ այդ երկուքին միջտեղը գտնուողները։ Առաջին կուսակցութեան կը պատկանին պաշտօնական շրջանակները և արտաքին գործոց Խորհուրդը։ Նաեւ բոլոր Մանչուները, Եունի-Լու որ բանակին ընդհանուր հրամանատար կարգուած է մայր Կայսրուհին կողմէ, Քանկ-Վէյ որ պաշտօն ունի նահանգներուն մէջ հաւաքուած տուրքերը կեդրոնացնել, Թուան իշխանը, Հվայի-Թա-Բու են։ Ասոնց մէջ իրական արժանիք մը ունեցողն է Եունի-Լու։ միւսները ողորմելի տգէտներ են որոնք միայն դրամ շահելու կ'աշխատին։ Բարձրագոյն պաշտօնատարներու մէջ կարծիքները բաժնուած են։ Զունկ-Ցու-Սիանկ մայր կայսրուհին կուսակցութենէն է և Եունի-Զիհ-Բայի՝ կոյսեր կուսակցութենէն։ միւսները ինչպէս նաև Չինու ինը տասներորդը այդ երկուքին մէջտեղը կը գտնուին։ Այս վերջինները քաղաքական խիստ պարզ ու գործնական ծրագիր մը ունին, այն է որ ամէն մարդ իր գործերովը զբաղի և կրցածին չափ երջանիկ ըլլալու աշխատի, սակայն այդ կուսակցութիւնը որտանց աւելի կայսեր կողմն է։ լաւ կը ճանչնայ մայր կայսրուհին և անոր կատարած դերը։ Եունի-Լու բանակին ընդհանուր հրամանատար ըլլալուն պէս զինքը ընտրողին գաղափարներուն ծառայել բոլորովին։

—Լանտոնէն կը գրեն շաբաթ օրուան թուականով։—«Թիէն-Զինի և Բէքինի հոլիզոնը հետզհետէ թանձր ամպերով կը ծածկուի։ Այս իրիկուն առնուած հեռագիրները բոլորովին գէշ լուրեր կը պարունակեն։ Այդ հեռագիրներէն և ոչ մէկը կրնան ապոհել այն անձկութիւնը որուն ենթակայ են թէ՝ կառավարութիւնը և թէ ժողովուրդը։ Այն փոքր զօրախումբը, որ մեծ մասամբ ամերիկեան ու ռուս նաւազներէ կը բաղկանայ, և որ Թաքուէն մեկնած էր Թիէն-Զինը ազատելու, եւ մղուեր է։ Թիէն-Զին աւերակներու և մոխիրներու կոյտ մըն է միայն։ Բէքին, ուր թէեւ երկու միլիոն ժողովուրդ կայ, վրդովիչ լռութիւն մը կը պահէ։ Շանկայէն, Թիէն-Զինէն ու Զէ-Ֆուէն հեւպատասները օգնութիւն միայն կ'ուզեն և ոչ ուրիշ բան։

—Զէ-Ֆուէն կը հեռագրեն շաբաթ օրուան թուականով։—Բէքին միշտ մեկուսացած է։ կացութիւնը ծանր է։ Միջազգային զինուորներուն ամբողջ թիւը 400ի կը հասնի որուն 79 Անգլիացի։ Ստիպողաբար օգնութեան զինուոր կը պահանջուի։ Բարեհաղորդաբար Ճարոն երկի սիրաւ հաղարի չափ զինուոր ցամաք հանել թաքու, որոնց ուրիշներ ալ պիտի հետեւին։

—Անգլիական Խիս և Տիսо յաջաւորակները շաբաթ օրը դէպի Զին ճամբայ ելան՝ մեծ քանակութեամբ պաշարով և ռազմամթերքով։

—Մանիլայէն Մաք-Արթուր զօրավարը հեռագրեց Ուաշինկթընի թէ 9րդ զօրաբաժինը յունիսի 27ին (չորեքշաբթի) ճամբայ պիտի ելլէ, վանդի սատիկ վոթորկի մը ծագելով երկաթուղիի ու հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուած են։

—Գրանսական Կիշեն յաջաւորակը շաբաթ օրը Պէյնէն ճամբայ ելաւ դէպի Զին։ Նաւուն մեկնած առեն մեծ խանդավառութիւն կը տիրէր։ Կիշեի նուագածուները Մարսէյեզը կը նուագէին և նաւաստիները կայսերուն վրայ բարեւ կեցած կ'ողջունէին՝ ծովեզերքը հաւաքուած իրենց ընտանիքները ու բարեկամները։

—Սան-Ֆրանչիսքոյէն կը հեռագրեն թէ ամերիկեան Կրանք մարտանաւը 800 զինուորներով և 230 նաւատներով դէպ ի Թաքու ճամբայ պիտի ելլէ։

—Բեռլինաւորէն կը հեռագրեն կիրակի օրուան թուականով։

«Կառավարական շրջանակներու մէջ հրատարակուած երկար դեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ ռուս կառավարութիւնը՝ Զինէն առնուած վրդովիչ առաջին լուրերը ստանալուն պէս, անմիջապէս Բէքինի դեսպանին միջոցաւ պահանջեր է Զինական կառավարութենէն որ ազդու միջոցներ ձեռք առնէ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար։ Միւնսոյն ատեն ռուս կառավարութիւնը իր դեսպանին՝ Պ. տը Կիրսի միջոցաւ Զինու արտաքին գործոց Խորհուրդին ուշադրութիւնը հրաւիրեր է այն վտանգաւոր հետեւանքներուն վրայ զոր Զինացիներուն ունեցած թշնամութիւնը՝ օտարներուն դէմ՝ կրնայ ունենալ։ Նաև Զինու կառավարութիւնը պատասխանատու ճանչցած է չլսոթութեանց երկարելուն համար։ Դժբաղդաբար Զինու նահանգապետներուն անհոգութիւնը քաջալերելու հանգամանքը ունեցաւ ոճրագործական արարքը այդ խռովութեանց հեղինակներուն որոնք կ'երեւայ թէ կառավարութեան համակրութիւնը կը վայելեն։ Ապստամբութիւնը հետզհետէ աւելի մեծ հանգամանութիւններ ստացաւ։ Մայիս 25ին Պոքսրերները մոխիր դարձուցին Տունթինան գիւղին օրթոտոքս եկեղեցին։ Նաեւ կը ստանային այրել օրթոտոքս միսիոնարութեան հաստատութիւնները։ Զինու հիւսիսային կողմը բնակող ռուս հպատակներու կեանքը ու ինչքը մեծ վտանգի տակ էին, և ռուս դեսպանը 75 զինուոր միայն ունէր իր տրամադրութեանը տակ։ Այդ տեսակ պայմաններու մէջ ռուս կառավարութիւնը անհրաժեշտ նկատեց ազդու միջոցներ ձեռք առնել՝ Զինու մէջ ռուսական դեսպանական մարմինը պաշտպանելու և ռուսական հպատակներուն կեանքը ու ինչքը ապահովցնելու համար։ Զեկոյցը կը թուի արդէն ձեռք առնուած զինուորական ծանօթ միջոցները և Թագուի դէպքերը։ կ'երեւցնէ թէ դրացի մեծ երկիրը զրկուած ռուսական զինուորները թշնամական ո եւ է նպատակ չունին Զինու մէջ։ Ընդհակառակը այդ զինուորներուն ներկայութիւնը բարեկամ երկրին մէջ, ալբի դէպքերուն ծանրակշիռ հանգամանքին հանդէպ, մեծ ծառայութիւններ միայն կրնայ մատուցանել Զինու կառավարութեան՝ այն պայքարին մէջ զոր կը մղէ Պոքսրերներուն դէմ։ Նաև կը փութացնէ օրինաւոր կացութեան վերահաստատութիւնը, նոյն իսկ Զինու օգտին համար։

—Պէրլինէն չաբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կառավարական կուսակցութեան լրագիրները խրատ կը պարարտին ընկերվարականներու թերթը՝ Վորվէրց, վասն զի այս վերջինը կը պնդէ թէ Պոքսրերներու շարժման Գիտաւոր պատճառը եղած է Զինու մէջ Գերմանիոյ հետեւած այն քաղաքականութիւնը որով գրաւեց Գիաո-Զէուն։ Վորվէրց այդ քննադատութիւններուն կը պատասխանէ վկայութեան կոչելով Մոնսէնիէ.ոն Անգէրը՝ Զինու գերման միսիոնարներուն մեծաւորը։ Տ. Անգէր գրած էր թէ Գիաո-Զէուի գրաւումէն առաջ միսիոնարները չատ լաւ յարաբերութիւններ ունէին մանդարիններուն հետ և թէ դրաւումէն ետքը այդ լաւ որամադրութիւնները յարաձուն թշնամութեան փոխուեցան։ Միայն օտարականներուն դէմ տեղական տաելութիւն մը չէր որ երեւան կու գար, այլ կազմակերպեալ հալածանք մը մանդարիններուն կողմէ որոնք զայրացած էին Զինու կոտր կոտր ըլլալէն։ Լրագիրները առանց գիտնալու Զինու բաժանման նախաշաւիղը կը նկատին Գիաո-Զէուի և Բորթ-Արթուրի գրաւումը։ Դայսպոր պահպանողական թերթը երկիւղ կը յայտնէ թէ մի՛ գուցէ տէրութեանց անյագութիւնը՝ Զինու մասին՝ պատիժ մը տանայ։ Ափիոնի դէմ Անգլիոյ կողմէ մղուած պայքարը շատ գէշ բան մը եղաւ։ Աւելի լաւ էր Զինը ինքն իրեն թողուլ և Միսիոնարներու համար երկիրը բանալ, փոխանակ դայն բռնի քաղաքակրթել ուզելու։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լի-Հունկ-Զանկ։— Եւրոպական լրագիրներ։ — Երեկ իրիկուան հեռագիրներ։

Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան կէս-պաշտօնական լրագիրը Ֆրեմտենպլաթ վերջերս յօդուած մը հրատարակելով, Լի Հունկ-Զանկի Բէքին հըրաւիրելուն վրայ կ'ըսէ։— «Այն պարագան թէ մայր կայսրուհին Բէքին հրաւիրած է Լի-Հունկ-Զանկը, կ'ապացուցանէ թէ կ'ուզէ իր յարաբերութիւնները բարւոքել տէրութեանց հետ։ չի յուսացուիր որ չինական կառավարութիւնը անյաջողութեան դատապարտէ անոր ջանքերուն արդիւնքը։ կը միայ դիտնալ թէ Զին ո՛ր ատիճան ազդու կերպով պիտի դրծէ Պոքսրներուն և պատերազմի կուսակիցներուն դէմ, վասն զի այս վերջիններուն կողմը կը գտնուին բարձրատիճան անձնաւորութիւններ, ինչպէս կ'ապացուցանէ Թիէն-Զինի յարձակման հրամանատարութեան՝ Թուան իշխանին կողմէ կատարուիլը։

Վերջապէս եւրոպական բոլոր թերթերը, քաղաքակիրթ աշխարհին զօրաւոր համերաշխութեան առջեւ, լաւ նշան մը կը համարին Լի-Հունկ-Զանկի Բէքին հրաւիրուիլը։

Լոնտոն, 27 յունիս։—Հակառակ Թիէն-Զինի ազատմանը, անգլիական լրագիրները միշտ ծանր կը նկատուին Զինու կացութիւնը։

Բարլին։—Ճարոնի կառավարութիւնը հարկ եղած վարիքը քննարկել տուաւ Զին զրկուելիք զինուորներուն համար։

—Նոն Բինի Ֆրանսական հիւպատոսը կը հեռագրէ թէ միջազգային զինուորները Թիէն-Զին մտած են և թէ Նանքինի ու Շանկ-Զի-Զուանկի փոխարքաները կ'ապահովցնեն որ մոխոնարները և օտարազգի վաճառականները պիտի պաշտպանուին։

Լոնտոն։—Սէյմուր Ծովակալն և Բէյքինի օտար դեսպաններուն վերարերեալ հեռագիրները չատ հակասական են։

—Անգլիոյ նախարարաց Խորհուրդը որոշեց հարաւային Ափրիկէէն տասը հազար զինուոր զրկել Զին։ Նաեւ Մանչի նաւարաժինէն երկու յաձաւորակ որոնք Բարեյուսոյ Գլուխը կը գտնուին այս պահուս։ Ատոնց տեղ առաջին կարգի ուրիշ երկու յաձաւորաններ պիտի զբրկուին Բարեյուսոյ Գլուխը։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Թրանսվալի դէպքերուն համար կարեւոր հեռագիր մը ստանուած չէ։ բայց լուրի այս նուազութեան համար պէտք չէ զարմանալ, վասն զի Լորտ Ռոպերթս ամէն բանէ առաջ իր կատարելիք գործողութիւնները պիտի կազմակերպէ՝ բաւական թիւով զինուորներու միջոցաւ դրաւելով Հայտէլպերկէն Զարլսթաուն տանող ամբողջ ճամբան։ Գործակցութեանց կողմէ առնուած հեռագիրներ կարդ մը դէպքեր կը ծանուցանեն, ինչպէս վերջին անգամ այն պարագան թէ Պոէրները ամէն կողմէ կը նեղեն Անգլիացիները։ Եւրոպական լրագիրները, մանաւանդ Բարլինինները, կը կասկածին հաղորդուած հեռագիրներուն ստուգութեանէն, ըսելով որ հեռագիրները ընդհանրապէս Անգլիոյ վարչութեան ձեռքը գտնուելով իր յաջողութիւնները ծանուցանող լուրերը միայն կը հաղորդէ։ Ինչպէս որ ինչպէս լուր մը առնուած չէ։

—Բարեյուսոյ Գլուխին նոր նախարարութիւնը դոր կազմեց Սրբ Կորտոն Սբրիկ, անգլիական յաձաւորվնակներուն կը բաղկանայ, որով հաշտութեան կամ զանազան կուսակցութիւններէ կազմուած դահլիճ մը չի կրնար նկատուիլ։ կ'երեւայ թէ Ափրիքանտէրներու կուսակցութեան չափաւոր մասին ազդեցութիւնը անկարելի եղած է, այն օրէն ի վեր որ Պ. Զէմպլէն շուրջ ներում չնորհել անոնց որոնք պատերազմի սկիզբները երբ Պոէրները Բարեյուսոյ Գլուխը արշաւեցին, զէնք առած էին Անգլիացիներուն դէմ։ Բարեյուսոյ նախորդ նախարարապետ Պ. Շրայնէր գրաւոր կերպով յայտարարեր է Ափրիքանտէրներու Միութեան համաժողովին թէ պիտի աշխատէր վերստին դահլիճ մը կազմելու, եթէ կուսակցութեան գոնէ կէսը իրեն կողմը ըլլար։ բայց այնպէս չեղաւ։ Ափրիքանտէրները համաժողովին մեծամասնութիւնը չնորհակալութիւն յայտնեց Պ. Շրայնէրի, սակայն չհաւանեցաւ անոր տեսութիւնը։

ՍՊԱՆԻՈՅ մէջ առեւտրական սենեակներու և ազգային Միութեան ջանքերը՝ համոզելու ժողովուրդը որ տուրքերը չվճարեն, բոլորովին անյաջողութեան դատապարտուած կ'երեւան։ Ազգային Միութիւնը, որուն միացած էին բոլոր դրժգոհները, իրեն նշանաբան ընտրած էր հետեւեալը։— «Կամ՝ վարչական բարեհորդումով, կամ՝ տուրքերու թեթեւացումով և կամ՝ տուրքերու հատուցման մերժում։» Ասոնց ամէնուն տակ, սակայն, ծածկուած կար միակ նպատակ մը, այն է տապալել Պ. Սիլվէյրայի նագաղահած պահպանողական դահլիճը։ Նախարարապետը ընդդիմացաւ և ազդու միջոցներով պատասխանեց այդ թեւադրութեան։ այն ատեն տեսնուեցաւ թէ տուրք վճարողներուն նոյն իսկ տասնէն մէկը փափաքող չէր համակերպելու ազգային Միութեան թելադրութիւններուն։ Երկրին ստուար մեծամասնութիւնը հասկցաւ որ Պ. Սիլվէյրա Սպանիոյ ելեւմուտքը վերակազմելէ ետքը, կ'ուզէ նաեւ լրջօրէն բարեկարգել վարչութիւնը և թէ բոլոր ճշմարիտ Սպանիացիներուն հաւանութեամբը եւ ինամակալ Թագուհիին վստահութեամբը զօրացած, պիտի չարունակէ իր երկրաշէն գործը։

ԼԱ ԹՈՒՌ Տ'Օվէռնեի ՀԱՐԻՒՐԱՄԵՆԿ։—Բառէլէն (Ֆրանսա) առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ մեծ հանդէսով կատարուեր է Լա Թուռ տ'Օվէռնեի հարիւրամեակը։ Ֆիննիթէրի ամէն կողմերէն ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը դիմած էր հոն։ Մեծ խանդավառութիւն կը տիրէր։ Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը քանի մը խօսքերով պարզեց կեանքը Հանրապետութեան այդ առաջին զինուորականին որ ամէն ճակատամարտներու մասնակցելով երբեք ատիճանի բարձրացում չէր ընդունած։ Պատերազմական նախարարին խօսքերը բուռն ծափահարութիւններով ողջունուեցան։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնը Ճիպրալթարի մէջ փորձել տուաւ Աւստրալիոյ մէջ հնարուած նոր ձեւ հրացան մը որով մէկ վայրկեանի մէջ քառասուն գնդակ կ'արձակուի։ Այդ հրացանին գործածութիւնը շատ դիւրին է։

ՊՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը սկսել պիտի տայ չինութիւնները երկու մեծ զրահաւորներուն որոնց ծախքը նշանակուած է 1960ի եւմուտցոյցին մէջ։ Ատոնց մէկը Պէյոթի մէջ պիտի չինուի և միւսը՝ Շերպուրի։

Բէյրիթի անգլիական դեսպան Սրբ Բրոս Մաքսոնալտի պիտի յաջորդէ Պ. Ռէնիկնոտ Թոմաս Թաուէր։ գործակատար անդլիական դեսպանատան Ուաշինկթընի, և երբեմն կցորդ լրիտանական դեսպանատան Կ. Պոլսոյ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ։—Ռուսիոյ կայսրը և կայսրուհին, յունիս 18ին, Սարգինայի Ալէքսանտրիա տարանցը երթալով այցելութիւն տուեր են Յունաստանի Օլիգ թագուհիին և Ալէքսանտրա Եղբ.Ֆրիմա մեծ դքսուհիին։

ՌՈՒՍԻԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ։—Օտար երկիրներու մէջ Ռուսիոյ հաշուոյ հիմա կարգ մը մարտանաւեր չինուելու վրայ են որոնք ամէնն ուշ յառաջիկայ 1901 տարին պիտի յանձնուին։ Ֆիլատէլֆիայի մէջ կը չինուի Ռեթվիզան զրահաւորը որ 12,700 թոնս տարողութիւն ունի և Վարիակ առաջին կարգի յաձաւորակը՝ 6 հազար 500 թոնս։ Թուլոնի մէջ Սեգարեվիչ զրահաւորը՝ 12,900 թոնս և Պաեան յաձաւորակը՝ 3,800 թոնս։ Շեֆֆիլտի մէջ Պոկաթիր առաջին կարգի յաձաւորակը՝ 6,300 թոնս։ Քիլի մէջ Ասմոլ յաձաւորակը՝ 5,900 թոնս։ Էլպիի մէջ՝ Նովոբ երկրորդ կարգի յաձաւորակը՝ 2,953 թոնս։ Նաև Հավոի մէջ և ուրիշ տեղեր՝ 10 թորպիլահալածներ։ Վերջերս փորձուեցան Տիաեու ոչ Բալաս առաջին կարգի յաձաւորակներուն մեքենաները և գոհացուցիչ արդիւնք ունեցան։ Մեքենաները ցոյց տուին 11,610 ձիու այժ և ժամը քսան հանգոյց արագութիւն։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԱԿԸ վերակազմելու խնդիրը կարգադրուած է։ Գերմանիոյ կայսրը հաւաներ է այդ նպատակով գերման զօրավար մը դնել հելլէն կառավարութեան տրամադրութեանը տակ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ։—Վերջերս հրատարակուած վիճակագրութենէ մը կ'երեւայ թէ Ռումանիոյ բնակչութիւնը տասէն կը բազմանայ։—5,408.743 օրթոքսը, 168,276՝ կաթոլիկ և բողոքական, 43,740՝ իսլամ, 6,598՝ հայ, 269,015՝ հրեայ և 16,148՝ զանազան կրօնքներէ։ Հրեաները որոնք օրթոտոքսներէն ետքը ամէնէն մեծ թիւը կը կազմեն, աւելի քաղաքներուն մէջ կը բնակին՝ այսինքն հարիւրին 80ը քաղաքներուն մէջ և 20ը գիւղերուն մէջ։ Բնակիչներուն 5,369,036ը ռումանական հպատակ են, 171.063ը օտար և 272,421ը ո և է պաշտպանութիւն չեն վայելեր։ գումար 5,912,520։

ՀԵՌԳԻՐԻ ՀՈՒՐԿԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ։—Իւլիայի Բ. ատիճան տրուեցաւ Խարբերդի նահանգին տէֆթէրտար Նիհատ պէյի։ Մալխէի ատիճան՝ Տիարպէքիրի կուսակալութեան օգնական Մենա էֆ.ի։

—Դուրէյժի օմ. փոխ-հիւպատոս անուանուեցաւ Վանայի առեւտրական գործակալութեան քարտուղար Քամիլ էֆէնտի։

—Պէյլիսի նահանգին ճապաղջուր դաւառակին նախկին անուանուեցաւ Ֆէյատիյէի նախորդ նախկին Հասան Բաճի էֆ.։ Էնկուրիի նահանգին Սիվրիհիսար գաւառակին նախկին անուանուեցաւ Գալալայի նախորդ նախկին Ասլտուլաղիզ էֆ.։ Պրուսայի նահանգին Պալիա գաւառակին նախկին անուանուեցաւ Թոսկայի նախորդ նախկին Ահմէտ էֆ.։ Սըվազի նահանգին Սուչէհրի գաւառակին նախկին անուանուեցաւ նախկիններու վարժարանին շրջանաւարտ Բարահիմ էֆ.։ Իզմիր գաւառին Եալովա գաւառակին նախկին անուանուեցաւ Մէհմէտ Թէվֆիգ էֆ. որ նոյն գաւառակը գիւղախուզիչ եղած առեն կը վարէր նոյն պաշտօնը։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան կայս. Ամէտի դիւանատան քարտուղարներէն Մուսթաթ պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ ելեմտական նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քաղաքական ճիւղին տեսուչի օգնական Ահմէտ ճէմալ պէյի։

ԺԱՆՏԱՒԱՏ։ — Քաղաքային առողջապահական բժիշկը յունիս 15/28 թուականով սա հեռագիրը ուղղած է առողջապահական վարչութեան։

«Իսքէյէի գայմգամը կը հեռագրէ թէ էսքիշէհիր եկած բժիշկը ու միքրոպաքտերիաներու մասնագէտը և թաղապետական բժիշկը հրամայեցին քննելով վերջնական տեղեկագիր մը տուեր են թէ ժանտախտ վարակուած չէ։»

—Իզմիրի մէջ տասերեքերորդ վարակուածն է գերմանացի մը որ շոգեկառքով Իզմիրէն Պուրնապատ գացած ատեն խեղճի պտոյտ և յանկարծական տենդ ունեցած է։ Հիւանդը թէեւ մեկուսացուեր է, սակայն բժշկական քննութեամբ հաստատուած է որ ժանտախտ չէ։

—Ատենի մէջ անցեալ շաբթու ժանտախտի ո և է դէպք չէ պատահեր։

—Արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութիւնը կը զեկուցանէ թէ Պուլկարիոյ առողջապահական վարչութիւնը երկուքնէ սկսեալ տասնըմէկ օրուան քարանթինա հաստատած է Հապիլչէվոյի մէջ՝ Եւրոպական Թուրքիոյ այն ուղեւորներուն համար որոնք Պուլկարիա և կամ անկէ անդին կ'երթան։ Բեռները և ուղեւորներու դպչելիքները շոգիի միջոցաւ խիստ ապահովեսի պիտի ենթարկուին։ Կառավարութիւնն մէջ գտնուող ուղեւորները ընտրելիք պիտի ըլլան։ Թուրքիայէն գացող արեւելեան ճեպընթացները պիտի կենան Հապիլչէվոյի մաքրանոցին մէջ։ Պուլկարիա մտնելիք ուղեւորները տասնըմէկ օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին։ Առողջապահական բժիշկ մը մինչեւ Զարիպրոտ պիտի երթայ Արեւելեան ճեպընթացին հետ։ Այդ կառավարութիւնն ուղեւորները և պաշտօնեաները պիտի չկրնան ելլել և ոչ ոք անձի հետ հաղորդակցութիւն պիտի չունենան։ Եւրոպական Թուրքիոյ բոլոր ապրանքները՝ Հապիլչէվոյէն անդին գտնուած տեղերը պիտի չընդունուին։

Թ. Հազիգաք զարմանք կը յայտնէ Պուլկարիոյ առողջապահական վարչութեան այդ որոշումին դէմ, քանի որ Կ. Պոլսոյ ու Էսքիրնէի մէջ կասկածելի ոչ է դէպք չէ պատահած։ Թ Հազիգաք սխալ տեղեկութեան մը արդիւնքը նկատելով այդ որոշումը կը յուսայ թէ շուտով ետ առնուի։

Արեւելեան երկաթուղիներու Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ նաեւ թէ այդ քարանթինային պատճառով երկաթուղիներու երթեւեկութեան ժամանակացոյցը փոփոխութիւններ կրած է հրկիզուելի սկսեալ։ Օրական խառն կառախումբերը թիւ 62՝ Կ. Պոլսէն Էսքիրնէ և թիւ 61՝ Էսքիրնէէն Կ. Պոլիս։ Նաեւ օրական պրամանդրական կառախումբերը՝ թիւ 4՝ Կ. Պոլիս-Սարէմպէյ և թիւ 7՝ Սարէմպէյ-Կ. Պոլիս՝ վերցուած են որչափ առեն որ տեւէ քարանթինան։ Ատոնց տեղ, այսօրուընէ սկսեալ օրական մասնաւոր կառախումբ մը սահմանուած է որ ամէն կողմերէ պիտի երթեւեկի Պ. Պոլսոյ և Հապիլչէվոյի մէջտեղը և պիտի հաղորդակցի թիւ 4 ու 7 պրամանդրական կառախումբերուն որոնք ըստ առաջնոյն պիտի երթեւեկեն Հապիլչէվոյի ու Վիէննայի մէջտեղը և փոխադարձաբար։ Կ. Պոլսոյ և Հապիլչէվոյի միջեւ երթեւեկելիք մասնաւոր կառախումբը ամէն օր կէս օրէն ետքը եւրոպական ժամ 3.52ին Կ. Պոլսէն մեկնելով Հապիլչէվո պիտի հասնի ժամ 6.12ին։ Հապիլչէվոյէն մեկնող կառախումբն ալ ամէն օր իրիկուան ժամ 8.10ին ճամբայ ելլելով հետեւեալ օրը ժամ 12,54ին Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ։ Այդ կառախումբերը պիտի կենան Սիրքէճիէն մինչեւ Հապիլչէվո գտնուած բոլոր կայարանները։ Արեւելեան ճեպընթացը բնաւ փոփոխութիւն չէ կրած և ըստ առաջնոյն պիտի չարունակէ։

—Իզմիրի Տամանքը թաղին մէջ առջի օրը Մուսթաֆա Սիւլէյման անուն 14 տարեկան տղայ մը ժանտախտ վարակուեր է։

ՕՌԼԷԱՆԻ դուքսը ու դքսուհին, Ահմէտ Ալի փաշայի հետ, երէկ այցելեցին Գաբրիէլ մզկիթը, Պոլսոյ պարիսպները և ուրիշ նշանաւոր վայրեր։ Իրիկուան իրենց պրօսնաւոր վերադարձն։ Դուքսը ու դքսուհին երէկ առաւ Դալաթիոյ ՍէնՊոլնուա եկեղեցին երթալով արարողութենց ներկայ գտնուեցան։ Դուքսը և դքսուհին մինչեւ կիրակի մայրաքաղաքս պիտի մնան։

ՄԷՐՍԻՆԻ առաջին վաճառականները Հիճազի երկաթուղիին համար թրավլյաներ պիտի նուիրեն։

ՏՈՒՐՊԵՐՈՒ ԲԱՐԵՓՈԽՄԱՆ ՀՐԱՀԱՆԳԸ —Կայս. Իրատէի մը համաձայն, քանի մը տեղեր կատարուելիք տուրքերու բարեփոխման համար հետեւեալ կանոնագիրը պատրաստուած է։

Յօդուած Ա — Տեղական կառավարութիւնը գաւառական լրագրին միջոցաւ եւ մասնաւոր ազդերով պիտի ծանուցանէ այն տեղերու անունները, ուր պիտի սկսին տուրքերու բարեփոխման գործողութիւնները, որպէս զի նախապէս ժողովուրդը տեղեկութիւն ունենայ և պատրաստ կալուածագիրները և այն պաշտօնագիրները որոնք այդ գործողութեանց պահուն անհրաժեշտ են։

Յօդ. Բ.—Ուշադրութիւն պիտի ըլլայ որպէս զի այդ գործողութիւնները կատարելիք պաշտօնեաները ուղղամիտ, պարկեշտ և հմուտ անձերէ ընտրուին, նահանգին տուրքերու տնօրէնին և տէֆթէրտարին կարծիքն ալ առնուելով։

Յօդ. Գ.—Ուշադրութիւն պիտի ըլլայ նաև որ այն դնահատիչները որոնք կալուածներու և հողերու գինները որոշելու և արհեստաւորներուն ու առեւտրով զբաղողներուն տուրքը սահմանելու համար վերոգրեալ պաշտօնեաներուն պիտի ընկերանան և նախապէս երդում պիտի ընեն, պատուաւոր, բանիմաց, պարկեշտ և կառավարութեան ու ժողովուրդին վստահութիւնը վայելող անձերէ ընտրուին։

Յօդ. Դ.—Կալուածի մը արժէքը այն գինն է որ կը տրուի երբ ամբողջութեամբը ծախուի։ Այդ հիմնական սկզբունքը որոշելու համար, պէտք է նկատողութեան առնել կալուածին բերած վարձքին քանակութիւնը, ներկայ վիճակը և գտնուած տեղին յարգը ու կարեւորութիւնը։ Արժէքը որոշելու և տուրքի տէրերուն տուրքերը սահմանելու խնդրին մէջ արդարութիւնը խստիւ պիտի յարգուի, ո և է անձի պիտի չվնասուի և կամ պատպանութիւն պիտի չըլլայ։

Յօդ. Ե. — Ընդհանուր բարեփոխութեանց առթիւ կալուածագիր և մարդահամար կատարուած ատեն թաղերու, փողոցներու դիրքը ըստ առաջնոյն պիտի թողուի, որպէս զի դժուարութիւններ ելեւէն չեն։ Այդ նոր արձանագրութեանց առթիւ մեծ ուշադրութիւն պիտի ըլլայ, որպէս զի կալուածներու և հողերու արժէքը արդարութեամբ որոշուին։ Նաեւ ոչ-իսլամ ազգերու գինուորական տուրքն ալ արուներու թիւին և օրէնքին տրամադրութեանց համաձայն պիտի սահմանուի։

Յօդ. Զ. — Բարեփոխումը կատարելիք պաշտօնեաները ամէն օր տուրքի մը մէջ պիտի արձանագրեն իրենց կատարած գործողութիւնները թէ սպաւէ կալուածներ ու հողեր արձանագրուած են և ինչոց սաչափ արժէք որոշուած է։ Թէ՛ այդ պաշտօնեաները և թէ գնահատիչները պիտի կենքեն այդ տուրքերը։ Երկու ամիսը մէկ անգամ այդ մասին տեղեկագիր մը պիտի զրկուի եւրոպական նախարարութեան։

Յօդ. Է.—Թաղի մը և գիւղի մը կալուածի ու տուրքի բարեփոխման գործողութիւնները երբ աւարտին, պաշտօնեաները պիտի կենքեն պատրաստուած տումարը և տեղւոյն ծերոց ժողովին վերադարձնել պիտի տան։ Եթէ այդ հարկ եղած իսպարտանէները պիտի զրկուին կալուածի տէրերուն և տուրք վճարելիք անձերուն։ Այս վերջինները եթէ կալուածներու արժէքին և տուրքերու քանակութեան մասին ոչ և է դիտողութիւն ունենան, իսպարտանէները ստանալէ մինչեւ տասնըհինգ օր պէտք է աղերսագրով մը դիմում ընեն։ Այդ աղերսագիրները, տուրքերու տնօրէնին տեղեկագիրը և պարարտաւուելիք որոշումագիրը պիտի ներկայացուին թաղապետութեանց և իսարէի ժողովներուն, որոնք օրինակաւ պատրաստուած մէջ՝ տասնըհինգ օր քննութիւն կատարելով արդարութեամբ որոշում մը պիտի տան։ Տուրքերուն տնօրէնը ու Տէֆթէրտարը գործին հետաքրքրուած պիտի ըլլան, որպէս զի այդ առթիւ յապաղում մը տեղի չունենայ։

Յօդ. Ը. —Թաղերու և գիւղերու ժողովուրդը եթէ կալուածներու արժէքին և տուրքերու քանակութեանը դէմ դիմադրութիւն ընելու համար անհատական աղերսագիր տալու դժուարութիւն քաշեն, կրնան մէկ թաղի կամ գիւղի բողոքողներուն իսպարտանէները կցելով մէկ աղերսագիր պատրաստել և ամիսը մէկ անգամ այդ մասին տեղեկագիր մը պիտի զրկուի եւրոպական նախարարութեան։

Յօդ. Թ. — Բարեփոխման գործողութիւնները կատարելիք պաշտօնեաները պիտի գտնուին տուրքերու տնօրէնին տէֆթէրտարին պատասխանատու։ Տուրքերուն տնօրէնը գիւղաքաղաքին մէջ գոնէ շաբաթը երկու անգամ գիւղերուն մէջ տասը օրը մէկ անգամ այդ պաշտօնեաներու հետ գտնուելու։ անոնց հետ պիտի աշխատին, անոնց կատարած գործողութիւնները պիտի քննեն։ եթէ թերութիւն մը տեսնեն պիտի զրկեն և իրենց տեսածները պիտի գրի կագրեն տէֆթէրտարին։

Յօդ. Ժ. —Կալուածներու արժանաւորութեան պահուն ներկայացուած կալուածագիրներու պարունակած տասնորդի, Մուգաթաայի, Իմարլի Զէմիրի և ուրիշ տուրքերու սահմանուած թուականը և տարեկան քանակութիւնը նոր տպագրուած ձեռատետրերուն մէջ ճշգրիտ գրի պիտի նշանակուին։

Յօդ. ԺԱ.—Բարեփոխման գործողութիւնները կատարելիք պաշտօնեանը և գնահատիչները եթէ Գանձուն ու ժողովուրդին շահերուն ինչպէս ոչ և է ընթացքի մէջ գտնուին, տուրքի տնօրէնները և սէֆթէրտարներու տեղեկագրին վրայ անմիջապէս պիտի փոխուին և խնդիրը պիտի հաղորդուի եղծմանանուարարութեան, բայց այդ փոփոխութեան առթիւ ուշադրութիւն պիտի ընեայ որ

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ

Գ. ՊՈՍԹԻՆԵՐԸ

Թիւ 27, ՀԷՔԵՄԲԵՐԻ Երեքշաբթի

ԻՍԿԱԿԱՆ ԳԻՆԸ

Գ. ՊՈՍԹԻՆԵՐԻ ԳԱՂՈՒՆՔՆԵՐՈՒ ՄԵՋ ՄԻԱՅՆ ՄԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ԹԻՎԸ ԿԱՐԵԼԻ է ԳՏՆՈՒԼ ՄԻԱՅՆ ԱՅՍՕՐ ՄԻՆՉԵՎ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ ՎՐԱ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԵՎ ՄԻՆՉԵՎ ՍԱՀՄԱՆԱԿՈՒՄ ԱՊՐԵԼ ԱՅՍՈՒՀԵՏ ԱՅԼ ԱԶԳԵՐ ԵՎ ԼԵԶՎՆԵՐ ԵՎ ՄԻԱՅՆ ԱՅՍՈՒՀԵՏ ՀԱՅԵՐԸ ԿԱՐՈՂԱՆԱՅԻՆ ԷՐԵՆ ԱՅՍՊԵՍ ԱՅԼ ԱԶԳԵՐԻ ՄԵՋ ԱՊՐԵԼՈՎ ԻՐԵՆՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ ԵՎ ԱՎԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐՈՎ ՀԱՄԱՐՎԱԾ ՄԻ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ ԿԱԶՄԵՑՆԷ ԱՅՍՕՐ ԱՅԼ ԱԶԳԵՐԻ ՄԵՋ ԱՊՐԵԼՈՎ ՀԱՅԵՐԸ

ՈՒՄՈՒՐՃԱՅԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

Ումուրճայի Գործարանը որ Պրուսէլի Արուեստահանդէսին չքագրամ ստացած է, չուզեր իր անարատ ու լաւ արտադրութեանց համար քիչ ատենուան մէջ ստացած վարկը ուրիշ գործարաններու պէս ճշմարտութեան հակառակող յայտարարութիւններով հոչակել. միայն սա լուրջ ճշմարտութիւնը կը ներկայացնէ անոնց որ հոգածու իրենց առողջութեանը։

«Ստորագրեալներս կը յայտարարենք թէ ուշադրութեամբ քննած ենք Ումուրճայի ագարակին գործարանին արտադրութիւնները որոնք 1897ին Պրուսէլի Արուեստահանդէսին չքագրամին արժանացած են։ Արդարեւ գործարաններու մէկ քանի արտադրութիւնները միայն եթէ քննուին, արդիւնքը շատ սահմանափակ կ'ըլլայ. բայց նկատողութեան առնելով Հանրային Պարտքի վարչութեան ծանուցագիրները թէ Ումուրճայի Գործարանին արտադրութիւնները անարատ գինիներէ չինուած են, նաև նկատողութեան առնելով այն պարագան թէ նոյն վարչութիւնը լուրջ ձեռնարկներ կ'ընէ իր հասոյթները ապահովցնելու համար, կը հաստատենք թէ նոյն Գործարանին բոլոր արտադրութիւնները անարատ գինիէ չինուած են. հետևաբար տուիչք ներկայ վկայականը։»

Վեհ. Սուլթանին քիմիագէտներէն Պոնկովսքի, Սինկրոս ու Տոքթ. Ծանճի

Այդ արտադրութիւնները անարատ ըլլալնուն համար զինուորական հիւանդանոցներու մէջ կը գործածուին։

Վաճառուած տեղերը.— Ընդհանուր կեդրոնատեղի Ղալաթիա Բարանթինա փողոց թիւ 4, Էվսոքիոս էֆ. Թուրճաղլու և Պոլիս Հասրը Իսկէլէսի Նիքոլաքի էֆ. Կէվէնճիողլու։ Դիւրութեան համար մեծ ու փոքր ամաններու մէջ ալ կը ծախսուին։ Օղիներուն գինն է օխան 10 դրշ. 4 ու 7 տարուան գոնեաքներուն՝ 13. 6 ու 9 տարուան գինիներուն՝ 3։ Կը ծախսուին նաև Պոլիս կամուրջին գլուխը Սուրէնեան վաճառատուն, Լանկա, Թուլումպա մէյտան ձեթավաճառ Ֆիրեաքի վաճառատունը գին 4 դրշ.։ Սիրքէճի՝ Հանրային Պարտքի վարչութեան նախկին չէնքին մօտ՝ Միլաս։ Հասրը Իսկէլէսի ծըխախոտի մաքսատան մօտ՝ Զիրոնկէլաս։ Պոլիս Պալաբ Բազար Բէյնիրճի փողոց՝ Սորկի Բասքալիտիս։ Ղալաթիա՝ Քօրէրաթիվ Ընկերութեան վաճառատուն։ Ղալաթիա Սանտրգճիլար՝ Քոսթի Միքա, Խորտճը փողոց՝ Միխալաքի Թիէրիտի ու Քիւրքճիլէր՝ Եանի Ֆոթորուս։ Բերա Մեծ Փողոց Անտոնու խան Գառնիկ Սիմոնեան և Շիշլի Օսման Պէյ քաղինոյին հանդէպ Բէրլքլի Վալիտան։ Նաև բոլոր նպարավաճառներու, դեղարաններու, հանրային պարէնքներու մէջ և Վոսփորի ամէն կողմերը։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պղպջատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկարարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքագրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ Բերա, Շեհտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

Ղալաթա Սինկէր Խան, Թիւնէլին եռաբ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

ԼԷ ԲՐՕՎԷՆՍ ՐԷՒԻՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԻՊՐԻՒՔՍԷԼ

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գլխաւոր Տնօրէնութեան Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Ճէտիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ զործակալներ կը փնտռուին

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

CH^les FAY, Perfumista

PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS 534

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ

Ծանօթ ատամնաբոյժ Բարիզի

Ի Սիթէ տը Բերա, թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրքէճի դեղարան Նալբան։ Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Աղքատաց ձրի 490

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔՈՐԱՀԱՏԵՐ

(DRAGEES GELINEAU)

ՋՂԱՓԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿԸ, գլխաւորաբար ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) և տղոց յատուկ ՋՂԱՁԳՈՒԹԻՒՆԸ (ՀԷՎԱԼԷ) արագ և հիմնապէս բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը. ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔՈՐԱՀԱՏՆ է (Թշկական լրագիր Ֆրանսայի)։

Կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂՁՈՒԹԻՒՆԸ (ԻՍԹԷՐԻ), ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ և քառասունէն յետուն տարեկան հասակին մէջ սովորականի դադարումին հետեւանքով անոնց եղեռնակուած հոգեկան հիւանդութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔՈՐԱՀԱՏՆ է (Տոքթ. Բօլ տը Ռէյնիօն)։

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔՈՐԱՀԱՏԵՐը մասնագէտ բժիշկներու կողմէ, շատ մը ՋՂԱՁԻՆ ԾԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ենթարկուողներու յանձնարարուած և հրաշալի արդիւնք ցոյց տուած է, ինչ որ առանց մեծ վտանգի ենթարկուելու կարելի չէր ձեռք բերել լոկ պրոմիւրի գործածութեամբ. այս հիւանդութեանց մէջ գլխաւորաբար կը բնանք յիշել ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) Առողջապահական լրագիր Ֆրանսայի։

Կը ծախսուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 496 15—26

Ի՛ԻՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի զումար ընկ.

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բիւլթիէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվոտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գէֆտի Լիօնէ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՏՃԱՌԸ

Շատ մը հիւանդութեանց գլխաւոր պատճառը արեան տկարացումն է. երկաթը որ արեան յիմտ.ուղ միակ տարրն է կամ բոլորովին անհետացած է անկէ և կամ խիստ անբաւական չափով մը մնացած է։ Տիգրան տղաք, օրիորդներ ու դեռահաս տիկիններ որոնք իրենց տարիքին պահանջած կայտառութիւնը չունին, չափազանց աշխատութեան ու ծայրայեզութեան պատճառով հիւծած անձինք, բոլորովին տկարացած և առողջութենէն լանգ-ըուած ծերեր և վերջապէս բոլոր այս կարգի տկարակազմեր ենթակայ են արեան տկարութեան։ Ուրեմն պէտք է գտնել արիւնը երկաթով սնուցանելով զայն։ Բուժուի այս տեսակին համար —որուն չատ մարդիկ կրնան պէտք դալ, քանի որ ամէնէն առողջ կազմուածքն իսկ կրնայ օր մը տկարանալ—անհրաժեշտ է գործածել կաթիլներու մէջ ամփոփուած ՖԵՐՊՐԻՎԷՆ ամէնէն հռչակաւոր բժիշկներ Ֆէրպրովի կը յանձնարարեն վերոյիշեալ պարագաներու մէջ։ Առողջութիւնը, ոյժն ու մարմնոյ գեղեցկութիւնը վերստանալու համար կը բաւէ քիչ մը ժամանակ այս դեղէն 15—20 կաթիլ առնել ամէն ճաշի։ 7—10

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ա Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանենի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիւղ Զրպուրճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաասստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Դ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (միինչեւ կէս or) ինչպէս նաև ամէն օր (միինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ. ի՛նդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՁՈՒՆԻՆԹ !! 197

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօճաքիթը։ Թիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրրաց), ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻԼՐՈՒՄԸ, ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ, ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ, ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարը Ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ 531

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԷՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին կայսերական Իրատով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թու